

VARHAISKASVATUKSEN KIUUSAAMISEN EHKÄISYN SUUNNITELMA 2025—2026 - MYLLYPURON VARHAISKASVATUSYKSIKÖ

Sisällysluettelo

1. Varhaiskasvatuksen kiusaamisen ehkäisyn suunnitelma
2. Mitä kiusaaminen on?
3. Miten kiusaamista ennaltaehkäistään varhaiskasvatuksessa?
4. Tunnetaidot varhaiskasvatuksessa
5. Kiusaamiseen puuttuminen
6. Yksikön omat tarkennukset

1. Varhaiskasvatuksen kiusaamisen ehkäisyn suunnitelma

Tämä on Tampereen kaupungin varhaiskasvatuksen kiusaamiseksi suunnitelma. Kiusaamiseksi suunnitelma tehdään jokaiseen varhaiskasvatyüksikköön. Suunnitelma sisältää kaikkia yksiköitä koskevan kaupunkitasoisen osion sekä jokaisen varhaiskasvatyüksikön omat tarkennukset.

LAIT JA OHJAAVAT ASIAKIRJAT

Lapsella on oikeus turvalliseen varhaiskasvatyüksistöön

**Varhaiskasvatylaki
(540/2028, 10 §)**

**Lasta tulee suojata
väkivallalta, kiusaamiselta
ja muulta häirinnältä.**

**YK:n lasten
oikeuksien sopimus**

**Jokaisella lapsella on
oikeus turvalliseen
ympäristöön.**

Tampereen varhaiskasvatyüksösuunnitelma 2022

**Varhaiskasvatyüksiköissä laaditaan kiusaamisen
ehkäisemisen suunnitelma yhdessä lasten,
huoltajien ja henkilöstön kanssa osana yksikön
toimintasuunnitelmaa.**

**Kiusaaminen tunnistetaan, siihen puututaan ja sitä
ehkäistään tietoisesti ja suunnitelmallisesti
osana toimintakulttuurin kehittämistä.**

2. Mitä kiusaaminen on?

Kiusaaminen on tahallista ja haitallista käyttäytymistä, joka aiheuttaa pahaa mieltä. Kiusaaminen on ryhmäilmiö, joka perustuu lasten väliin sosiaalisiin suhteisiin. Kiusaajan ja kiusatun välillä vallitsee vallan epätasapaino, jossa kiusaaja tai kiusaajat ovat ylivoimaisessa asemassa uhriin nähden esimerkiksi iän, kavereiden määrän, taitojen tai fyysisen vahvuuden suhteen. Kiusaaminen on toistuvaa toimintaa, joka kohdistuu yksisuuntaisesti samaan henkilöön.

Lapset vasta harjoittelevat sosiaalisia taitoja, eikä empatiakyky ole vielä täysin kehittynyt. On hyvä huomioida, että lapsilla voi olla haastavia vuorovaikutus- ja ristiriitatilanteita myös ilman, että kyse on kiusaamisesta.

KIUSAAMISEN ILMENEMISMUOTOJA VARHAISKASVATUSIKÄISILLÄ LAPSILLA

Kiusaaminen voi olla fyysistä, sanallista tai epäsuoraa.

FYYSINEN

Töniminen
Nipistely
Lyöminen
Vaatteiden
repiminen
Tukistaminen
Pureminen
Potkiminen

SANALLINEN

Haukkuminen
Lällättely
Piirteiden
kommentointi
Matkiminen
Nimittely

EPÄSUORA

Puhumatta
jättäminen
Tavaroiden
vieminen
Leikkien
sotkeminen
Uhkailu
Huijaaminen

Mukaillen: Kirves & Stoor-Grenner 2010

3. Miten kiusaamista ennaltaehkäistään varhaiskasvatuksessa?

Varhaiskasvatuksessa kiusaamisen vastainen työ on ennen kaikkea vuorovaikutustaitojen sekä ryhmässä toimimisen harjoittelua ja tunnetaitojen opettelua. Henkilöstön aktiivinen läsnäolo arjen kaikissa tilanteissa on lapsiryhmän turvallisuuden ja myönteisen ilmapiirin perusta. Jatkuva havainnointi ja havainnoista keskustelu tiimin kesken mahdollistaa kiusaamiseen puuttumisen.

Lapsille aikuisten johdonmukainen toiminta ja yhteisesti sovitut pelisäännöt ja sopimukset luovat selkeyttä toimintatapoihin ja omalta osaltaan ennaltaehkäisevät ristiriitatilanteita ja kiusaamista.

TURVALLISEN ILMAPIIRIN LUOMINEN JA KAVERITAITOJEN TUKEMINEN

MYÖNTEINEN VUOROVAIKUTUS

- Eleet, ilmeet ja kehonkieli
- Positiivinen ilmapiiri, myös aikuisten välillä
- Sensitiivinen kohtaaminen
- Huomio vahvuuksiin, onnistumisiin ja yrittämiseen
- Nähdäksi ja kuulluksi tuleminen varmistaminen

RYHMÄYTYMINEN

- Me-hengen vahvistaminen koko toimintakauden ajan
- Yhdessä mietityt säännöt ja sopimukset
- Pienryhmätoiminta

TURVATAIDOT

- Kehotunnekasvatus
- Omien rajojen tunnistaminen
- Toisten rajojen kunnioittaminen

4. Tunnetaidot varhaiskasvatuksessa

Tunteet ohjaavat voimakkaasti lapsen käyttäytymistä ja toimintaa. Tunteet ovat läsnä kaikissa arjen tilanteissa ja niiden säätelyä ja ohjausta tulee harjoitella. Tunnetaidot tarkoittavat kykyä tunnistaa, nimetä, ilmaista ja säädellä omia tunteita. Taitojen karttuessa lapsi oppii ymmärtämään, että myös muilla on tunteet ja se toimii pohjana ympäristön ymmärrykselle ja empatiakyvyn kehittymiselle. Kaikkiin tunteisiin liittyy aina jokin syy. Tunnetaitokasvatukseen kuuluu, että lapset oppivat ymmärtämään näitä syitä tunteiden taustalla. Aikuisella on suuri rooli tunnetaitojen kehittymisen tukemisessa. Parhaimmillaan hyvät tunnetaidot lisäävät lapsen hyvinvointia ja turvallisia ihmissuhteita.

MITEN TUNNETAITOJEN KEHITTYMISTÄ TUETAAN?

Aikuisen malli kaikissa vuorovaikutustilanteissa

Arjessa tunteiden läpikäyminen ja sanoittaminen

Tunteiden äärelle pysähtyminen

Aikuisen sensitiivisyys, läsnäolo ja kunnioittava suhtautuminen

Materiaalien hyödyntäminen (kuvakortit, kirjallisuus, sadut, laulut)

Leikki

5. Kiusaamiseen puuttuminen

MITEN KIUSAAMISEEN PUUTUTAAN?

5.1. Kiusaamiseen puuttuminen varhaiskasvatuksessa

Kiusaamistilanteiden huomaaminen ja niihin puuttuminen edellyttää henkilöstöltä läsnäoloa ja jatkuvaa havainnointia. Aikuisilla on velvollisuus puuttua välittömästi kaikkiin tilanteisiin, joissa lapsi kokee tullessa kiusatuksi. Lapsen kokemusta kiusatuksi tulemisesta ei tule koskaan vähätellä tai mitätöidä.

Arjessa tapahtuvat yksittäiset konfliktit ja riidat voidaan yleensä ratkaista heti. Sen sijaan kiusaamisen selvittely vaatii pidempää työskentelyä, jossa tarkastellaan kiusaamisen kaikkien osapuolten sekä koko ryhmän tilannetta yhdessä huoltajien kanssa. On tärkeää huomioida, että myös kiusannut lapsi tarvitsee aikuisen tukea ja apua. Jokainen kiusaamistilanne edellyttää johdonmukaista jatkoseurantaa kiusaamisen loppumisen varmistamiseksi.

6. Yksikön omat tarkennukset

YKSIKÖN OMAT TARKENNUKSET

6.1. Millä tavoin yksikkömme lapsiryhmissä luodaan turvallinen ilmapiiri ja tuetaan tunne- ja kaveritaitoja?

Tarkentakaa kaupunkitasoisen suunnitelman sisältöjä yksikkökohtaisilla kirjauksilla.

KIUSAAMISTA EHKÄISTÄÄN YHDESSÄ

- yhteiset pelisäännöt henkilökunnan, lasten ja vanhempien kesken
  - yhteishengen vaaliminen, positiivinen ja hyväksyvä ilmapiiri
  - toisen auttaminen
  - aikuisen aito läsnäolo arjessa, arjen havainnointi helpottuu
  - puhutaan lasten kanssa, missä kulkee raja kantelun ja kiusaamisen välillä
  - opetellaan erottamaan oikea ja väärä tapa kohdella ja huomioida toista
  - avoin yhteistyö henkilökunnan ja perheen välillä. Myös vaikeat asiat otetaan esiin.
-
- henkilökunnan tulee kohdella lapsia tasavertaisesti, jotta lapsetkin oppivat kohtelemaan toisiaan tasavertaisesti
  - positiivisen ilmapiirin ja me-hengen luominen
  - pienryhmätoiminnan kehittäminen
  - sosiaalisten taitojen harjoittelu draaman ja leikin kautta
  - sääntöjen luominen lasten kanssa kiusaamisen ehkäisemiseksi
  - Kuvatuki apuna tilanteiden selvittelyssä lasten kanssa
  - tunnetaitojen opettelu, luetaan tunnetaitokirjoja

Lasten kanssa on käyty keskustelua kiusaamisesta ja laadittu ryhmille pelisäännöt. Kaikissa ryhmissä harjoitellaan kaveri-, vuorovaikutus- ja tunnetaitoja, pidetään tunnekerhoja ja tunnetaitoryhmiä isompien lasten kanssa tunteiden hallinnan näkökulmasta.

....., ja .....
kunnioittamisen/arvostamisen opettamisella, erilaisuudesta puhumalla, sitä näyttämällä. Aktivoimalla tekemiseen, ei ”aikaa

6.2. Millä konkreettisilla tavoilla kiusaamiseen puututaan?

Kuvatkaa yksikön toimintamallit ja menetelmät kiusaamiseen puuttumisen osalta.

Avatkaa käytettyjen menetelmien periaatteet ja kiusaamiseen puuttumisen vaiheet mahdollisimman konkreettisesti.

Kiusaamiseen puututaan aina heti!

Olennaista on, että aikuiset ovat sopineet yhteiset pelisäännöt siitä, mikä on kiusaamista. Henkilökunta luo välineet kiusaamiseen puuttumiseen. Päiväkodissa tehdään toimintaohje puuttumiseen.

Kiusaamispuheet otetaan aina vakavasti. Puututaan konkreettisesti asiaan. Keskustellaan kiusaajan ja kiusatun kanssa ja dokumentoidaan tilanteen eteneminen. Kiusaamisen käsittelyssä pitää muistaa olla oikeudenmukainen kaikkia kohtaan. Kiusaajaa ei tule leimata, vaan lapselle etsitään keinoja myönteisiin sosiaalisiin taitoihin.

Kiusaamista käsitellään koko ryhmän kanssa yleisellä tasolla, ketään syylistämättä. Nostamme kaveritaidot toimintamme keskiöön ja käymme läpi ryhmän säännöt kiusaamisesta ja sen seurauksista. Kiusaamisella on aina seurauksensa.

Suhtaudumme lapsen kanssa syntyviin haastaviin tilanteisiin aina ensin empatialla ja ymmärryksellä. Kiukun tunteen laannuttua käsittelemme asiaa keskustellen rauhassa. Lapset oppivat, ettei aikuinen jätä tilannetta huomioimatta, ja välittää lapsesta, vaikkei hyväksy lapsen tekoa.

Jos tilanne vaatii, pidämme erikseen palaverin kiusatun ja kiusaajan perheiden kanssa. Kokoukseen osallistuu myös päiväkodin johtaja ja tarvittaessa varhaiskasvatuksen erityisopettaja. Mietimme yhdessä tukitoimia kiusaamisen lopettamiseksi.

Lapset tarvitsevat erityisen paljon syliä, huolenpitoa ja turvallisuutta. Henkilökunnan empaattisuus ja sensitiivisyys ovat tosi tärkeitä.

6.3. Miten kiusaamisen vastaisia toimenpiteitä käsitellään lasten ja huoltajien kanssa?

Huoltajilta on Ikurissa ja Myllypurossa kirjallisesti pyydetty ajatuksia kiusaamisesta ja sen ehkäisystä. Tehdyn kyselyn perusteella kiusaamista esiintyy päiväkodissamme jonkin verran. Suurin osa kyselyyn vastanneista ei ollut kokenut kiusaamista oman lapsen kohdalla, mutta arvelevat kiusaamista esiintyvän vähäisessä määrin. Teimme kyselyn pohjalta koonnin, miten huoltajien mielestä kiusaaminen on.

Kiusaaminen on vanhempien mielestä yleisen määritelmän lisäksi:

-fyysistä: töniminen, pureminen, lyöminen

-psykkistä: leikeistä pois jättämisestä, syrjäyttämistä, pahan mielen tuottamista, nimittelyä

-lapsen oma kokemus kiusaamisesta

Toimenpiteinä henkilökunnalta toivotaan kiusaamiseen nopeaa puuttumista ja asioiden käsittelyä loppuun asti.

Anteeksipyynnön merkitystä toivottiin lasten ymmärryksen tasolla käsiteltäväksi.

Keskustelua perheiden kanssa sekä ohjeiden ja neuvojen antamista koteihin.

Selvittelyä sekä kiusatun että kiusaajan vanhempien kanssa.

Tarvittaessa toivotaan kiusaajan siirtämistä toiseen ryhmään.

Aikuisen läsnäolo ja asioiden ennakointi koetaan äärimmäisen tärkeäksi.

Opetellaan yhdessä vuorovaikutustaitoja.

Turvallisen tilan periaatteet on käyty henkilökunnan ja myös huoltajien kanssa läpi ja ne on esillä joka ryhmän ilmoitustauluilla.

6.4. Suunnitelma laadittu (pvm.)

Ikuri-Myllypuron suunnitelma on laadittu uudelleen 9.10.2025.